

tor/mægler, både før og efter, at en eventuel retssag er anlagt.

Hvis udenretlige forligsforhandlinger lykkes, kan parterne beslutte i forliget, hvordan sagsomkostningerne skal fordeles, eller de kan – hvis retssag er anlagt – overlade spørgsmålet til rettens efterfølgende afgørelse og hæve retssagen.

2.4. Forsøgsordningen med retsmægling

2.4.1. Som nævnt ovenfor under pkt. 1.2 iværksatte Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen og Advokatrådet i foråret 2003 en fælles forsøgsordning med retsmægling i civile retssager ved byretterne i København, Århus, Aalborg og Roskilde samt ved Vestre Landsret. I januar 2007 udtrådte Advokatrådet af forsøgsordningen.

Grundlaget for ordningen har fortrinsvis været et notat af 6. februar 2003 fra Justitsministeriet om en forsøgsordning med retsmægling samt konkrete aftaler om retsmægling indgået mellem parterne i den enkelte sag på basis af en standardaftale herom.

Retsmægling er i relation til forsøgsordningen beskrevet som mæglingsbestræbelser, der har tilknytning til domstolens behandling af civile retssager, men rækker ud over traditionel forligsmægling ved domstolene i dag. I retsmægling hjælper en mægler, der er knyttet til retten, som neutral tredjepart sagens parter med selv at finde frem til en tilfredsstillende løsning på deres konflikt. Retsmægleren kan ikke træffe afgørelse i sagen. Det er frivilligt at deltage, og det, som foregår i retsmægling, er fortroligt. Traditionel forligsmægling ved domstolene tager normalt udgangspunkt i parternes konkrete krav og de retlige rammer herfor. Ved retsmægling fokuserer man i en mere formløs proces i højere grad på de underliggende interesser i konflikten og på parternes behov og fremtidige forhold.

2.4.2. I hver af de deltagende retskredse er der som retsmæglere udpeget nogle dommere og indtil 2007 et tilsvarende antal advokater, der har ønsket at deltage i forsøgsordningen, og som har haft de fornødne kvalifikationer til at kunne fungere som retsmæglere. Retsmæglerne har således taget en særlig uddannelse i mægling eller mediation. Dommerne er udpeget af rettens præsident blandt rettens faste dommere. Advokaterne har været udpeget af Advokatrådet blandt praktiserende advokater så vidt muligt i den pågældende retskreds. Hvervet som retsmægler har for dommernes vedkommende været et led i tjenesteforholdet som dommer, og dommerne har derfor ikke modtaget særskilt vederlag for hvervet som retsmægler. Hvervet som retsmægler har for advokaternes vedkommende

været ulønnet. Som nævnt ovenfor under pkt. 1.2 og 2.4.1 udtrådte Advokatrådet i januar 2007 af forsøgsordningen, og herefter er det alene dommere, der fungerer som retsmæglere under forsøgsordningen.

2.4.3. Forsøgsordningen med retsmægling omfatter alle civile sager anlagt ved de omhandlede retter, hvor parterne frit kan indgå aftale om det spørgsmål, som tvisten omhandler. Som eksempel på et spørgsmål, som parterne ikke har rådighed over - og som dermed ikke kan gøres til genstand for retsmægling - kan nævnes spørgsmål om ophør af ægteskab ved skilsmisse, idet ægtefæller ikke frit kan aftale, hvorvidt skilsmissebetingelserne skal anses for opfyldt.

Parterne kan anmode om retsmægling, men det er retten, der afgør, om retsmægling skal tilbydes. Udvælgelsen af sager til retsmægling under forsøgsordningen skal ske ud fra parternes ønsker og en konkret vurdering af sandsynligheden for, at man i den enkelte sag med retsmægling kan nå en aftalt løsning på konflikten, der opleves som mere tilfredsstillende af begge parter end den løsning, man kan nå frem til ved traditionel forligsmægling eller dom. Der skal også tages hensyn til, om en sag, selv om den ikke skulle blive løst, så dog kan forenkles væsentligt ved retsmægling. Det er vigtigt, at parterne fuldt ud forstår, at en aftalt løsning kan adskille sig væsentligt fra det udfald, en dom i sagen eventuelt måtte få.

2.4.4. Retsmægling under forsøgsordningen indledes ved, at parterne og retsmægleren - efter at retten har udvalgt sagen til retsmægling, og parterne er blevet orienteret om processen, herunder forhandlingernes fortrolighed og frivillighed - indgår en skriftlig aftale om retsmægling. Retsmægleren planlægger i samråd med parterne forløbet af den enkelte retsmægling.

Retsmæglerens rolle under retsmæglingen er at lede processen, og retsmægleren skal optræde neutralt og virke for en mindelig løsning af sagen. Retsmægleren skal søge klarlagt, hvilke interesser og behov parterne har, og hvilke problemer parterne ønsker at finde en løsning på, med henblik på at hjælpe sagens parter med selv at finde frem til en løsning på deres konflikt. Retsmægleren skal medvirke til, at parterne finder løsninger, som er tilfredsstillende for dem, mens det ikke er retsmæglerens opgave at påse, at parterne indgår aftaler i overensstemmelse med gældende ret, eller at en aftale er i overensstemmelse med det udfald, en dom i sagen eventuelt måtte få. Retsmæglerens hovedopgave er således at hjælpe parterne med selv at finde en løsning, men retsmægleren er ikke afskåret fra at komme med forslag til løsninger eller give udtryk for styrker og svagheder i parternes retlige og